

KREATÍVNE VYTVORIŤ TEXT

Recept na písanie článkov do ALFY

Irena Dorotjaková

Univerzitná pôda vyžaduje vedecko-výskumnú činnosť (univerzity okrem pedagogickej činnosti musia robiť výskum), o výsledkoch vlastného výskumu je treba dať vedieť kolegom z fakulty, ale aj širšiemu akademickému teritóriu. Svojho času napísala v tom čase dekanka Ľubica Vitková:

„Pozícia vysokoškolského učiteľa v sebe zahŕňa potrebu plniť úlohy v oblasti vzdelávania a v oblasti vedy, techniky alebo umenia (...), čo je premietnuté i do pracovnej náplne vysokoškolských učiteľov. To znamená, že vedecká a umelecká činnosť je nevyhnutnou súčasťou náplne práce každého pedagóga. (Pre výskumnú činnosť je štandardne vymedzených v rámci grantových schém 1000 hodín pre kategóriu vysokoškolského učiteľa z celkovej kapacity 1606,05 hodín). Vedecko-výskumná činnosť sa zásadnou mierou premieta i do hodnotenia fakulty v rámci procesu Komplexnej akreditácie, respektíve akreditácie študijných programov mimo obdobia Komplexnej akreditácie (...) Vysoké školy sú financované z Ministerstva školstva na základe metodiky rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu na jednotlivé roky (viď. Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám), kde približne 50 % objemu finančných prostriedkov sa prerozdeľuje na základe výkonnosti v oblasti vedy a umenia.“¹

1. Dva paradoxy

1.1 Architektúra ako veda

Možno sami máte ambivalentné pocity ku spojeniu architektúra = veda, vôbec aká veda sa dá robiť v architektúre? Síce sa dá ťažko porovnávať veda v architektúre a veda v medicíne alebo v chémii a každý nemá dlhoročné vysoko teoretické vedomosti a myslenie Moniky Mitášovej, filozofické myslenie Jarky Bencovej, či Mariána Zervana, historiografické myslenie Henriety Moravčíkovej, Janky Pohaničovej, či Matúša Dullu, no aj v architektúre sa istým spôsobom veda robiť dá. Nazvime ju však radšej výskumom, lepšie to znie a je to lepšie uchopiteľný termín. V našom teritóriu sa architektúra chápe skôr ako kombinácia umenia a techniky, napriek tomu, že mnohé poznatky architektúra čerpá z filozofie, sociológie, antropológie ale aj iných spoločenskovedných disciplín. Architektúra patrí medzi odbory ktoré sa pohybujú v rámci umenia techniky a filozofie a práve spoločenskovedný rámec je ten, kde má priestor veda o architektúre najzrejmejšie.

1.2 Písanie o architektúre versus „robenie“ architektúry, interiéru, dizajnu

Kým pri navrhovaní architektúry sa snaží autor architektúry navrhovať čo najoriginálnejšiu architektúru, ktorej inšpiračné zdroje nemusia byť vždy rýchlo a jednoznačne čitateľné, pri vedeckej, resp. výskumnej práci to je naopak. Tu autor musí priznať, že v téme veľa bádala, čítal relevantnú literatúru a vie ju podať originálnym spôsobom, avšak ako syntézu poznania, ku ktorému sa dopracoval. Aj písanie môže a má byť kreatívnou činnosťou.

2. Prečo písať?

Prepájanie vzdelávania s výskumom i navrhovania s výskumom má byť zmyslom vysokoškolskej činnosti aj v oblasti architektúry. Tento fakt je nevyhnutnosťou, nakoľko FA je súčasťou univerzity, ale aj preto, lebo od neho závisí financovanie zo štátneho rozpočtu. Ak tento fakt nepresiakne do vedomia a následne aj činnosti každého jedeného člena AO FA, fakultu to v dlhodobjšom horizonte zničí. Je teda potrebné, aby počas celého svojho fungovania na fakulte priebežne bádali a o tom aj písali všetci: pedagógovia aj výskumní pracovníci, nielen doktorandi. Publikovať sa síce dá na Slovensku v rôznych časopisoch (Projekt, Arch, Pamiatky a múzeá, Ars, Životné prostredie, Sociológia, DeSignUM, ASB, Eurostav, Urbanita, Architektúra a urbanizmus, z nich však nie sú všetky vedecké).

A tu je priestor vo fakultnom vedeckom časopise ALFA, ktorý má vyše 20-ročnú tradíciu, je

---

¹ VITKOVÁ, Ľubica: Hodnotenie vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti. ročník 23, ILFA 10/2015-16, s.2.

permanentne zo strany fakulty podhodnocovaným médiom a keď sa na vec pozrieme pragmaticky, má v rebríčkoch hodnotenia publikačnej činnosti ako recenzovaný vedecký časopis, vyššiu kategóriu než iné populárnejšie architektonické časopisy.

A teda prečo písať?

1. Ak architektúra teda nie je len kompozícia priestorov, hmôt, materiálov, farieb, svetla, ale je to myšlienka, treba dať ostatným vedieť o čom architekti rozmýšľajú.
2. Poloha architektúry a architektov na Slovensku nie je príliš radostná. Treba prispieť k tomu, aby viac spoločnosť, verejnosť, skratka ľudia architektúre rozumeli, najlepšie už od škôlky.
3. Ako napísal svojho času sociológ Jiří Musil, citovala som ho v editoriáli v ALFE 3-4/2018: *„Téměř úplně však postrádáme hlubší analýzy práce architektů – autorů. Nevíme mnoho o tom, jaká jsou jejich myšlenková axiomata, jaká jsou jejich konceptuální východiska, jak chápou společnost a zemi, ve které tvoří, na co reagují, co jim překáží a čeho chtějí dosáhnout.“*²

4. Čo písať?

Titul doktor filozofie už sám predurčuje, že ide o vedeckú prácu a jeho získanie je predpokladom na dráhu vysokoškolského učiteľa alebo bádateľa, teda výskumného pracovníka. V tomto trende je treba naďalej pokračovať aj po habilitovaní sa aj inaugurovaní, teda popri pedagogickej práci.

Každý člen fakulty participuje na určitom programe (grant, výučba konkrétneho zadania, sám sa zúčastňuje súťaží alebo sám projektuje 20 rokov interiéry fitnesscentier, a pod.), je teda potrebné, aby dal na vedomie univerzitnej architektonickej obci ako v téme pokročil, čo nové priniesol.

K téme si autor článku potrebuje naštudovať široké penzum študijnej literatúry z rôznych zdrojov, prevažne z knižných, časopiseckých, ale aj fotografických alebo dokumentárnych materiálov alebo archívnych historických materiálov.

Napríklad dá sa vybrať cestou historiografie ako napríklad komplexné spracovanie diela: Vojtecha Vilhana, Jozefa Lacka, Vladimíra Karfíka, Mila Mudrončíka, Ferdinanda Milučkého, Rastislava Janáka a pod.

Alebo:

- Z garáže do mrakodrapu
Vývoj administratívnych interiérov na Slovensku vo väzbe na novú architektúru výškových stavieb milénia;
- Interiéry bánk vo väzbe na prvé administratívne budovy bankových inštitúcií (1993 VUB);
- Komerčný interiér na Slovensku 1993-2018;
- Štvrtstoročie bytového interiéru a reflexie po prvých rokoch nového milénia;
- Spotrebná architektúra 2000-2018;
- Dizajn verzus dezén;
- Interiéry v Bratislave 2005-2015 a pod.

3. Ako písať vedecký, resp. výskumný text?

Treba si vyhradiť potrebný čas. Dobrý text sa píše mesiac (ak nerobíme nič iné), nehovoriac o tom, že by bolo žiaduce, aby sa autor téme venoval rôčik aj dva tak, že si prečíta literatúru (Pre obraz časového horizontu, keď svoju monografiu o architektovi Emilovi Bellušovi predstavoval autor, prof. Matúš Dulla, v študovni na FA, zmienil sa, že ju písal päť rokov). Dobrý vedecko-výskumný text, a teda aj článok do ALFY je kreatívna záležitosť a vyžaduje, aby autor s vedomosťami, ktoré naštudoval aj aktívne narábal: citoval, parafrázoval, polemizoval, porovnával, odvolával sa. Treba mať tiež na mysli čitateľnosť a súvislosť textu.

---

² MUSIL, Jiří: Myšlenky z převratné doby. In: KOUCKÝ, Roman, LÁBUS, Ladislav, PLESKOT, Josef, PELČÁK, Petr, SEDLÁK, Jan: Město mezi domy. Rozhovory s architekty. Gasset 2009, s. 7.

3.1 Štruktúrovaný text

- Článok je vhodné ohraničiť nielen vecne, ale aj časovo a miestne.
- Na vedecký článok sa obvykle používa na vyjadrovanie plurál.
- Názov článku nesmie byť identický s názvom dizertačnej práce a ani so žiadnym článkom, ktorý autor písal do iného média. Článok má byť originálnym ešte nepublikovaným textom.
- Názov článku má byť výstižný, ak ho autor nevie uchopiť do štyroch piatich slov, tak ho rozdelí na hlavný nadpis a podnadpis.
- Časopis poskytuje dve polohy pre vedecko-výskumné články.
  - Rubrika *Výskum navrhovania*, predovšetkým pre teoretické bádanie, prípadne historiografické bádanie
  - Rubrika *Navrhovanie ako výskum*, pre skúmanie praktických tém
- Á propos poznámkový aparát: Ide o akési spodobnenie určitých termínov alebo vyjadrení, no do poznámkového aparátu treba integrovať aj potrebnú bibliografiu a to tak, že sa auto odvolá na konkrétny text a stranu v texte, aby bol zdroj vyhľadateľný.
- V akademických a vedeckých kruhoch sa patrí citovať školiteľa, citovať kolegov, ktorí sa pred ním zaoberali obdobnou témou alebo tou istou témou z iného uhla, treba citovať iných odborníkov a relevantnú literatúru a citovať aj príspevky z ALFY.

Prajem všetkým veľa zdaru pri bádani a pri vyjadrovaní myšlienok pri písaní.

„Sila pravdy je nepremožitelná, keď je vyzbrojená svetlom poznania.“
Ján Ámos Komenský